

metszetalából (SE 101) faragott női büsztös, ép hajtű; I11 szelvény SE 089 rétege; L41 szelvény SE 094. A tük sorában meg kell még említeni az A17 szelvény SE 099 rétegében talált bronztűt.

A H11 szelvény SE 109 rétegében rengeteg vágott-hasított állatcsontra bukkantunk. Ugyanebben a rétegben került elő egy „bronzdrótozással” javított terra sigillata edény oldaltöredéke. Hasonló technikával javították azt a házikerámiát is, amely az I11 szelvény SE 089 rétegében került elő.

Leletanyag szempontjából igen gazdagnak bizonyult a K41 szelvény, amelynek SE 064 rétegéből egy Antoninus-bronzérem, aláhajtott lábú(?) bronzfibula, gömbfejű csonttű került elő. Ugyanitt, az SE 096 rétegben 3 db gömbfejű csonttűt, az SE 120 rétegben ép, trombitalábú bronzfibulát, az SE 119 rétegben pedig bronzérmét találtunk. A leletek sorában is kiemelkedik egy Iuppiter Ammon-fejjel díszített bronzphalera, amely a felerősítésre szolgáló vasszegeccsel együtt a szelvény SE 119 köves rétegének betöltésében került elő 2 gömbfejű csonttű és egy bronzkorong társaságában. Ugyanebben a szelvényben került elő egy vaspengé, tovább egy újabb csonttű és egy nagyméretű bronzveret. Ugyanitt az SE 141 gödör betöltéséből egy gránit kőedény fenéktöredékét találtuk meg.

A szomszédos K-i szelvényben (K42) az SE 082 rétegből egy bronz, kettős delfin alakú fibula, csont hajtű, valamint egy [*Leg(io) I] A(d)iu(tr)ix) P(ia) F(idelis)* bélyeges imbrex került elő. Ugyanebben a rétegben egy bélyeges tegula (*TMV*) és egy bélyeges imbrex töredéke került elő, valamint 4 db csonttű töredéke. Igazi kuriózumnak tekinthető az L42 szelvény SE 106 rétegében előkerült bélyeges téglá, amelynek csipkézett szegélyű, téglalap alakú keretbe foglalt felirata a következő: *T(iti) Fl(avi) Dextri*.

Munkatársak: dr. Bartus Dávid egyetemi tanársegéd; Dévai Kata, Rupnik László, Sey Nikoletta, Tőkés Tímea és Vida István PhD-hallgatók; Gelencsér Ákos régész (Klapka György Múzeum, Komárom); Bózsa Anikó, Csiki József Attila, Delbó Gabriella, Fedorkó Boglárka, Harsányi Richárd, Hoppál Krisztina, Imre Zsuzsanna, Juhász Lajos, Kalina Gergely, Karakai Fanni, Károly Ildikó, Kiss Zsuzsanna, Kolláth Ágnes, Laczi Orsolya, Mácsai Viktor, Monori Dávid, Nagy-Szabó Tibor, Novotnik Ádám, Nyerges Anita, Nyíri Tímea, Petrik Máté, Polgár Balázs, Pócs Marcell, Purczl Bernadett, Sáró Csilla, Siller Erika, Sréter Kinga, Varga Emese régészhallgatók (ELTE).

BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESE

203. Korlát, Új-hegy

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U

2007. július 4-én, a Lillafüredi kísérleti régészeti napokra készülve pattintásra alkalmas kőzeteket kerestünk a zempléni hidrokvacit források területén. Arka, Bánhegy lelőhelytől, a Korlátról Arkára vezető földút egyik kereszteződésében több pattintott hidrokvacit-darabot találtunk, közöttük magköveket és szilánkokat. A magkö-

vek kidolgozása a fiatalabb őskorra jellemző, neolitikum vagy ettől még fiatalabb lehet. Cserépdarabokat nem találtunk a területen.

LENGYEL GYÖRGY – SZOLYÁK PÉTER

204. Koroncó, Kelta utca

(Győr-Moson-Sopron megye) Á(?)

2007. szeptember 10-én megelőző feltárást végeztünk a telken (Hrsz.: 634/2). A tulajdonosok egy 220 m² alapterületű lakóépületet terveztek építeni. A terület kihumuszolása után egy ÉK-DNy-i árkot tudtunk csak kibontani. Az árokból egy kézzel formált kerámiatöredéken és egy állatcsonton kívül más lelet nem került elő. A tőle K-re fekvő telken Egry Ildikó 2006-ban Árpád-kori településmaradványt tárt fel, ezért valószínű, hogy a lelőhely ezzel összefügg.

BÍRÓ SZILVIA

205. Kozármisleny, M60-93. sz. lelőhely

(Baranya megye) R, Ge, Á

2007. április és szeptember között megelőző feltárást végeztünk a M60 sz. gyorsforgalmi út 93. sz. lelőhelyén. Áprilisban 3 kutatóárkot húztunk a területen: a két szélnél, illetve középen egyet-egyet. Ennek során 20 objektumot találtunk, egymástól elszórtan, főleg a dombtetőn. Júliusban a terület É-i vége felől, a dombtetőről indulva kezdtük a humuszolást, teljes nyomvonalszélességben. A dombtetőn az objektumok egymástól elszórtan kerültek elő. Több kisebb szabályos kerek gödör mellett voltak viszonylag nagyobb (kb. 2×3 m) gödörkomplexumok. Néhány már magasan a humuszban jelentkezett. Nagy részük a Baden/Boleráz korszakba datálható.

Mintegy 5 objektumból kerültek elő Árpád-kori cserepek. A gödrök többnyire sok kerámiát tartalmaztak, állatcsontot és eszközöket alig. Egy-két esetben számolhatunk valószínűleg földbe mélyített épülettel (Árpád-kori ház, 1-2 badeni).

A Ny-i bekötőrészen sok, római téglával jelzett objektumot találtunk, illetve egy ház paticsos omladék-szintjét. A téglák magasan a humuszban jelentkeztek, a téglák szintje alatt látszott maga a gödör feltja is. Kerámiát nem tartalmaztak. A paticsos házomladékban két ép őrlőkő, téglák, vaskés és kerámia került elő. Az anyag a késő római (germán?) időszakba tehető.

A K-i bekötőrészen szintén kerültek elő római téglák, egy csontváz, és egy kisebb kemence. A kerámia itt minimális volt. A feltárt 14758 m²-nyi területen 106 objektum került elő. A földút túloldalán már nem voltak jelenségek.

GÁTI CSILLA

206. Körmeny, Mónus Illés utca 15.

(Vas megye) Kk, Kú

2007. május 21-én szennyvízáttemelő kút ásása során az egykori uradalmi malom középkori habarcsba rakott

téglafalára, a malom ÉNy-i sarkára bukkantak. A munkákat azonnal leállítottuk és a romok feltárására tettünk javaslatot. Kutatásainkat május 21. és június 19. között folytattuk, ahol összesen 6 árokkal kíséreltük meghatározni az urasági malom alaprajzát, méreteit, részleteit, építési periódusait. Az 1724-es térképen jelent meg először a malom lebontásáig jellegzetes, egy nagyobb és egy kisebb téglalapot mutató alaprajza, melyet az 1820 körüli és az 1821-es Rába szabályozási térkép is ábrázol. Ezzel az alaprajzzal a malom 1700 körül épülhetett fel. A középkori malom létére a történeti adatok és az 1667-es városalaprajz ábrázolása mellett régészeti bizonyítékaink is vannak. Ezek közül a kevés leletanyagban is dominánsnak mondható középkori, 13–15. századi kerámia jelenléte mellett a falak alapozásának középkori habarcsa, a középkori falmaradványokhoz csatlakozó, hétszer megújított téglapadló két alsó periódusa, illetve egy itt talált „GAB K” – 1630 körül vetett bélyeges téglá szolgált bizonyítékot. Az épület egészét alácölöpözték, megvédve attól, hogy a Rábába csússzon. Téglából, részben kőből rakott falait azonban négyzetes alakban összeácsolt gerendaváz alapozásra rakták, fehér, kavicsos habarcsba. Gryneus András dendrokronológiai vizsgálatának első eredményei alapján tudjuk, hogy az alapozásból kiemelt egyik gerenda utolsó évgyűrűje 1751-ből való, így a fát legkorábban, 1763-ban vághatták ki. A fenti eredmény építési periódust (fázist) jelenthet. A malom alapfalainak 120 és 130 cm, felmenő falainak 80–95 és 100 cm, válaszfalai esetében pedig az alapozásnak 80 cm, a felmenő falaknak 65 cm volt a szélessége.

Rekonstruálható a malom történeti alaprajzokon megismert, két egymás mellé épített téglalap formájú alaprajza. Az épület teljes hossza kb. 3500 cm (téglalapponkénti hossza kb. 2010 cm, illetve kb. 1500 cm, szélessége kb. 1300 cm, illetve kb. 650 cm) lehetett. ÉNy-i sarkához két kisebb méretű helyiséget ragasztottak, a K-i építményben alakítva ki a malom új bejáratát. Ennek alapfalai 80 és 100 cm, felmenő falai 60, 70 és 92 cm szélesek voltak. A Rába a malom aktív korában, szabályozása előtt a mai „Hótt Rába” medrében folyt. Vizét a malomgát segítségével vezették a malom Rába felőli oldalával párhuzamosan futó öt malompatakba, melyek oldalfalait, padlóját gerendákból, pallókból ácsolták. Öt, egyenként 120 cm, 190 cm, 200 cm, 180 cm valamint 280 cm széles malompatak épült öt malomkeréknek. Az épületben, a folyóval párhuzamos, megegyező lejtésű, 335 cm belméretű, deszkapadlós folyosót alakítottak ki, mely a fölöslegesen a malomba került vizet padlózata, valamint egy ellenkező irányba lejtő, fából készített csatorna segítségével a Rábába vezette vissza. A deszkapadló felszíne kb. 250 cm mélységben volt a mai park szintje alatt. Sajnos feltárásaink során a forrásaink szerint bizonyosan itt álló sánctól és bástyától egyelőre nem kaptunk újabb adatokat.

SIKLÓSI GYULA

207. Környe, Római erőd

(Komárom-Esztergom megye) Ró

2007. július 22. és augusztus 5. között két helyszínen folytattuk a környe régészeti kutatásokat. A Polgármesteri Hivatal udvara közvetlenül kapcsolódik a korábban É–D irányban kutatott területekhez (a Hegyalja utca vonalától D-re, Hrsz.: 289–290 és 298). Az Alkotmány utca 4. sz. alatti telken (Hrsz.: 284) egy 57 m hosszú és 1 m széles árok nyitására volt lehetőség, amelyet a telekhatárral párhuzamosan ÉNy–DK irányban lehetett kijelölni. A humusz alatti réteg kismértékben bolygatott volt a teljes felületen, egy helyen modern vízvezető csatorna metszette az árkot. Az árok É-i felében a humuszolás szintje alatt a mélyülés utáni felszinttisztítást követően nem mutatkozott semmi, ezért a D-i felét kutattuk részletesebben az altalajig. A humusz alatt a korábbi években megfigyelt 40–50 cm vastag planírréteg következett, benne principatus kori kerámiatörmelékkel. A planírréteget egy helyen megtörte egy szélesebb világosszürke, folyami kavicsal kevert humuszos sáv, amelynek szintjéből Galerius Maximianus Kr. u. 305–311 között vert érméje került elő. A feltárást és tisztítást követően egy épített út legfelső szintjének bizonyult. Az utat eredendően az altalajra rakták, majd többször megújították, miáltal az útfelszín vonala D felé tolódott. Két nagyobb építési, illetve használati szintet lehetett megkülönböztetni. A két nagyobb és egymástól elváló szintet többször megújították. Az utat a D-i szélén egy szabályos vízvezető árok határolta. Az útszintek meszes kötőanyaggal rögzített vastag kavicsrétegből álltak. A felső szint szélessége 5,8 m, az alatta húzódó korábbi szinttel együtt a teljes útfelszín 7,3 m széles volt. Iránya pontosan K–Ny-i, és valószínűleg megegyezik azzal a kövezett útvonallal, amit Bél Mátyás Környe falu közepén nagyjából 1 mérföld hosszan tudott követni a 18. században. Emellett párhuzamos a mai környe Alkotmány úttal.

Az út vonalához É-ről csatlakozott egy gerendaváz épület, amelyből két egymás mellé beállított 30–30 cm vastag gerenda tartóléka maradt meg, illetve egy vastag döngölt agyag padlószint, amely alatt 5 cm vastag mészsóréteg állt. A gerendalyukak szabályos téglalap alakúak, töltésükben kisebb kövek voltak, amelyekkel megtámogatták, beszorították a lyukakba állított gerendákat. A lyukak alja az altalajba mélyített, szájuk az út legjobban megépített szintjével esik egy vonalba. Az agyagos padlóba a római korban beásott kisebb gödörből egy Iulia Mamaea mellképes ezüst denarius (Kr. u. 222–235 között vert) és egy Diva Mariniana mellképes ezüst denarius (Kr. u. 253–260 között vert) került elő. A két érme segítségével az útfelszín legjobban megépített szakaszát, egyben a gerendaváz agyag- és mészsópadlós épület időrendjét a 3. század közepénél korábbi időszakra, a század első felére lehetett keltezni. Az útfelszín alsóbb szintje és annak rétegei egészen az altalajig a 2. századra keltezhetők. Az agyagpadló alatt kerámiatörmelékkel vegyes